

KARLA LEKO

PARTITURA ŠUTNJE

KARLA LEKO (SPLIT, 1997.) uz gimnazijsko obrazovanje završila je i srednju glazbenu školu kao oboistica. Magistrirala je dramaturgiju na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu. Radi kao dramaturginja, dramska spisateljica i scenaristica.

Profesionalni rad počinje još tijekom studija. Kao asistentica režije radila je na predstavi

Kaligula/Britanik (režija: Goran Golovko, 65. Splitsko ljeto), a kao asistentica dramaturgije na predstavama *Monovid – 19* (režija: Anica Tomić, ZKM), *Sorry* (režija: Bobo Jelčić, HNK Zagreb), *Anđeo od leda* (režija: Árpád Schilling, ZKM), *Priče s trajekta* (režija: Anica Tomić, 70. Splitsko ljeto).

Samostalno potpisuje dramaturgiju predstava *Robi K. / Crvenkapa je mrtva* (režija: Kokan Mladenović, HNK Split), *Meso* (režija: Vinko Radovčić, koprodukcija Drame plus i HNK-a Zadar), a s redateljicom Kristinom Grubišom radi autorske projekte *Beštije* (Teatar &TD) i *Sunčani je kraj* (Play Drama). Dramaturginja je predstave *Maske* u režiji i izvedbi Dražena Šivaka (koprodukcija umjetničke organizacije Grupa i Dubrovačkih ljetnih igara), a za svoj dramaturški rad na toj predstavi, s Patrikom Gregurcem, dobila je nagradu *Marul* za najbolju dramaturgiju.

Njezin dramski tekst *U stanu bez vode razmišljam o moru* izveden je u formi scenskoga čitanja u Zagrebačkom kazalištu mladih u sklopu programa *Budućnost je ovdje*. Dramski tekst *Partitura šutnje* razvijala je u sklopu programa *New Stages*; taj je tekst također izveden u formi scenskog čitanja u KunstTeatru. Uz drame za odrasle, piše i za djecu. Autorica je dramskog teksta *Sagradit ćemo kuću ponovno*, prema kojemu je nastala predstava u režiji Vinka Radovčića koja je na repertoaru Kazališta lutaka Zadar. Članica je strukovnih udruga SPID, HDDU i HZSU.

1.

LIKOVİ:

VERA – majka, baka

ROZA – unuka, Tomislavova kći

MARINA – Verina kći

TOMISLAV – Verin sin

SLAVEN – Marinin muž

ANA – anđeo čuvar

Park između blokova zgrada. Nekoliko klupica u nizu. Na jednoj sjedi Vera, u cvjetnoj haljini, isfenirane kose i s decentnim ružem na usnama. S druge strane parka prilazi joj Roza, djevojka u kožnoj jakni, jeans hlačama i tenisicama. Par minuta se samo gledaju u tišini. Roza pokušava doći do daha.

ROZA: Slobodno?

VERA: Da, da. Samo izvoli.

Roza sjeda.

VERA: Kamo si to trčala? ROZA: Tražila sam psa.

VERA: Vidim, nisi ga našla. ROZA: Doći će. Zna on tako. VERA: Smiješan neki pas.

Vera se nasmije. Roza se tek kratko osmjehne.

ROZA: Dugo ste tu?

VERA: Zar se ne vidi? Istina, kosu farbam, ali bore...

Sada se zajedno smiju.

VERA: Samo sam nakratko sjela. Zapravo sam krenula prema Zapadnom kolodvoru. ROZA: Putujete?

VERA: Više ne. Sad samo sjednem i gledam vlakove. Obožavam te beskrajne kolone vagona. ROZA: Ja volim brodove.

VERA: A i brodovi su prekrasni. Moram se složiti.

ROZA: Kad sam na moru, često zamišljam kako se provlačim pokraj onog dečka koji pregledava karte i ukrkam se na trajekt.

Roza nakratko zastane, ali Verina šutnja ohrabri je da nastane dalje.

ROZA: Mogla bih kupiti kartu, ali onda bih znala kamo idem. VERA: Dušo draga, mi nikada ne znamo kamo idemo.

ROZA: Šteta što nikada nisam imala hrabrosti. VERA: Još si mlada. Stigneš.

Obje utonu u vlastite misli.

ROZA: A vi ste tako krenuli gledati vlakove?

VERA: Vlakove, da. Vagone, kofere, putnike, konduktore... Pozdraviti jednu dragu prijateljicu koja prodaje karte. Možda bih i ja poželjela otići u luku da mi je more malo bliže. Nisam ga vidjela godinama. Ili mi se samo tako čini. Znaš, život ne traje kratko. Nemoj da te zavaraju. Život traje beskrajno dugo, ali je samo jedan njegov dio zbilja vrijedan življenja. Mladost.

Roza šuti. Zamišljeno promatra Verine drhtave, sitne ruke dok ona gleda po parku.

ROZA: To govore i drugi. I u tome se uvijek čuje neka nostalgija, što li već. Ja trenutno ne vidim ništa za čim bih u budućnosti mogla biti nostalgična.

VERA: Nevjerojatno, sad si me izgledom tako podsjetila na moju kćer kad je bila mlađa. Ta linija između obrva. Zbilja –

ROZA: Ne vidim ništa što bih mogla

prepričavati s užitkom. Čak je i najbolje kad čovjek sve zaboravi.

VERA: Ne bih rekla da se mrštite. To je pogled kada pažljivo slušate što vam netko govori.

ROZA: Onda ti više nije ni važno što je sve bilo. Onda se ne sjećaš ni ljudi iz Klasične ni odabira fakulteta ni tko je kome posljednji vidio poruku.

VERA: Ima jedna njena fotografija koja mi visi na zidu u dnevnoj. Tu je otprilike tvojih godina.

Oprosti, koliko je tebi?

ROZA: Ha?

VERA: Koliko ti je godina? ROZA: Osamnaest.

VERA: E, toliko i ona ima na toj slici. Nekako je i sjedila tako kao ti. Mirno i uspravno. Kao da je neprestano za klavirom. Šteta što je odustala od sviranja.

Tišina.

VERA: Gdje si ga sve tražila? ROZA: Koga?

VERA: Pa psa, zaboga.

ROZA: A to, pa... Tu, po parku i malo dalje niz ulicu. Vratit će se on. Ne brinite. VERA: Ali ti si jako zabrinuta.

Roza malo oklijeva, a zatim pruži ruku Veri.

ROZA: Dajte, zajedno ćemo. VERA: A ti si negdje blizu? ROZA: Da, da. Idemo.

Roza pomaže Veri da ustane s klupe. Vera tek sada vidi da na nogama ima kućne papuče. Zbunjeno pogleda prema Rozi.

ROZA: Nema veze. Idemo.

Roza i Vera pod ruku krenu prema zgradama.

2.

Prostran stan sa starim, ali lijepim, unikatnim namještajem koji je nekoć biran s puno ukusa i osjećaja za detalje. U blagovaonici, za stolom na kojem su kolači, nekoliko šalica kave i veliki buket cvijeća, sjedi Marina. Mobitel drži prislonjen uz obraz. Tomislav nervozno kruži oko nje.

TOMISLAV: Jel zvoni?

MARINA: Zvoni. Hajde molim te sjedni. Ne mogu na miru –

Tomislav nastavlja hodati. Marina napokon začuje glas s druge strane.

MARINA: Dobar dan Ana, oprostite što vas gnjavim. Ma da, opet... Jeste je vidjeli možda?

TOMISLAV: Jel tamo?

Marina odmahuje rukom prema njemu.

MARINA: Da, znam. Oprostite, odužilo nam se pa... U redu. Puno vam hvala. Doviđenja.

Marina prekine poziv.

TOMISLAV: Ništa?

MARINA: Ništa.

Nekoliko trenutaka oboje šute.

TOMISLAV: Suludo je da se oslanjamo na ženu koja tamo prodaje karte. Znaš li ti koliko ljudi dnevno prođe kolodvorom?

MARINA: Ti si inzistirao da je nazovem.

Tomislav uzima jaknu.

MARINA: Gdje ćeš?

TOMISLAV: Ne znam. Probat ću drugim putem do željezničkog. Možda je odlučila promijeniti rutu.

Čuje se otključavanje vrata. Vera i Roza ulaze u stan. Marina i Tomislav se pogledaju.

ROZA: Daj da ti skinem papuče. Uzet ćemo druge.

Vera se pridržava za Rozu dok joj ona skida papuče. Tomislav dolazi do vrata. Vera stoji bosa na sredini hodnika dok Roza traži papuče u ormariću.

TOMISLAV (Veri): Dobro, gdje si ti? Znaš li koliko smo se zabrinuli?

Dolazi Marina. Blago pogurne Tomislava u stranu i strogo ga pogleda. Nježno uhvati Veru pod ruku.

MARINA: Mama.

Vera se naglo odmakne od Marine. Zbunjeno gleda čas u Marinu, čas u Rozu koja se muči s papučama.

ROZA: Gurni malo nogu bako.

Marina ponovno nježno uhvati Veru koja se ovog puta ne opire.

MARINA: Ajmo unutra. Skuhat ću ti čaj od mente. Kupila sam ti i kremšnite.

Ulaze u blagovaonicu. Marina pomaže Veri da sjedne. Nudi joj kolače. Roza i Tomislav ostanu u hodniku.

TOMISLAV: Gdje si je našla? ROZA: Na klupici

u parku.

TOMISLAV: Što je radila?

ROZA: Ništa. Rekla je da ide na kolodvor, ali je valjda zaboravila put.

Tomislav šuti.

ROZA: Nije me prepoznala. Uopće.

TOMISLAV: Jesi joj išta rekla?

ROZA: Marina kaže da je bolje da je ne ispravljamo.

Tomislav kimne.

ROZA: Jesu bakini prijatelji još tu? TOMISLAV: Zamolili smo ih da odu doma. *Tomislav krene prema blagovaonici.*

TOMISLAV: Dođi.

Roza ide za njim.

Za stolom Marina stavlja tanjur s kremšnitama pred Veru koja nešto mrmlija.

VERA: Ne volim te. MARINA: Molim?

VERA: Ne volim te kolače.

MARINA: Kako ne voliš, mama? Kremšnite. Tvoj najdraži kolač. VERA: Ne volim kore od lisnatog tijesta.

MARINA: Ove su ti iz Vinceka. Te sigurno voliš. Jela si ih – VERA (*Tomislavu*): Reci joj da me ne sili.

MARINA: Hoćeš da maknemo kore? VERA: Reci joj.

TOMISLAV: Marina – MARINA: Evo, maknemo kore... VERA: Neću!

Vera odgurne tanjur. Ostali na nekoliko trenutaka ostanu u tišini.

MARINA: Hoćeš onda neki drugi?

TOMISLAV: Roza i ja smo donijeli mađarice. One su ti s čokoladom. VERA: Nisam blesava. Napravila sam ih na stotine. Znam valjda od čega su.

ROZA: Ja bih mogla jednu. Hoćeš sa mnom?

Nekoliko trenutka svi čekaju odgovor.

VERA: Hajde, ali samo da vidimo mogu li se mjeriti s mojima. *Roza vadi kolače na tanjure. Jedan tanjur pruža Veri. Zajedno jedu.* ROZA: I? Što kažeš?

VERA: Nije loše.

MARINA: Idem skuhati čaj. Roza, hoćeš ti nešto? ROZA: Ne, hvala.

Marina odlazi u kuhinju. Tomislav ide za njom.

VERA: Narežeš mi još?

ROZA: Naravno. Danas je ipak tvoj dan. VERA: Moj dan?

ROZA: Tako se kaže kad je nekome rođendan.

Roza stavlja kolač pred Veru.

VERA: Smiješno. Kao da svi ostali dani u mom životu nisu bili moji.

3.

Marina i Tomislav u kuhinji. Marina stavlja vodu za čaj. Tomislav gleda kroz prozor.

TOMISLAV: Nije ju prepoznala. Sjedila je

s njom u parku i razgovarala kao da joj je potpuni stranac.

Marina vadi šalice iz ormarića. Pokaže na jednu.

MARINA: Hoćeš?

TOMISLAV: Činilo mi se kao da je nije bilo satima. Na trenutak sam pomislio da je uopće nećemo naći, a ti me pitaš –

MARINA: Hoćeš molim te prestat šizit? To nikome ne pomaže. TOMISLAV: Kako možeš bit tako hladna? Mama nam je.

MARINA: Nisam hladna, umorna sam.

TOMISLAV: Aha, tu smo. Objasnio sam ti da mi je još ovaj tjedan kaos. I sad evo već kasnim na sastanak.

MARINA: A što je s mojim poslom?! Misliš da ja mogu sve ostalo staviti na pauzu?!

Tomislav šuti.

U kuhinju ulazi Roza. Osjeti napetost u zraku pa se tiho provuče pokraj Marine i odloži tanjure zamazane čokoladom. Tomislav panično krene prema blagovaonici.

ROZA: Zaspala je na kauču.

Tomislav zastane. Marina uzima tanjure.

MARINA: U redu je. Idite.

TOMISLAV: Ako želiš odgoditi ovaj sastanak.

MARINA: Ne treba.

TOMISLAV: Ne, stvarno. Evo nazvat ću i reći da mi je nešto iskrsnulo. MARINA: Idi.

ROZA: Ja mogu ostati.

TOMISLAV: Ne možeš. Škola ti je u dva. ROZA:

Daj tata, pliz.

TOMISLAV: Ne dolazi u obzir. Pogotovo ne petkom kad je blok sat matematike. Matura je pred vratima, Roza.

MARINA: Ma daj pusti je. Nakon ovog danas svima bi nam dobro došao malo dulji vikend.

TOMISLAV: Marina, molim te. Razgovaram s Rozom.

MARINA: Pa ne mogu se praviti da ne čujem. Plašiš se s tom maturom kao da već ne rastura u školi. To je za našu pametnicu samo još jedan test u nizu.

TOMISLAV: Pragovi za fakultete su maksimalno podignuti. Danas svi prolaze s pet, imaju završenu plesnu, glazbenu, prvo mjesto na županijskom iz fizike, idu na satove robotike, govore pet jezika. Danas su svi „pametnice“. Bez da se dodatno istakne neće moći upisati što želi.

MARINA (Rozi): A što želiš?

Tišina. Čuje se samo glasno ključanje vode na štednjaku. Marina se vraća pripremi čaja. Roza i Tomislav ostaju stajati jedno nasuprot drugog. Roza ne može podnijeti očev razočarani pogled pa prolazi pokraj njega i izlazi iz kuhinje.

MARINA: Ne možeš više odlučivati za nju. Pusti je da sama otkrije što želi. TOMISLAV: Pa vidiš da nema pojma. Nema nikakve ambicije. Nikakve afinitete. Ništa.

MARINA: Pa što? Zašto joj oduzeti pravo da bude izgubljena? U njenim je godinama to sasvim u redu. Kad ostariš zbog toga te suosjećajno gledaju i tapšu po leđima iako se svi zapravo osjećamo isto.

Tišina.

TOMISLAV: Doći ću večeras nakon posla.

MARINA: Pusti je nek ostane. Bit će mi lakše kad znam da mogu otići u WC bez da se bojim što će na tih par minuta biti s mamom.

Tomislav šuti. Marina mu pruži šalicu čaja. On se zagleda u paru koja se diže nad šalicom.

TOMISLAV: Više ne zna ni put do kolodvora.

MARINA: Idi. Zakasnit ćeš.

Tomislav pogleda na sat. Otpije gutljaj čaja pa, s grimasom na licu, spusti šalicu u sudoper. On baš nikada ne pije čaj.

TOMISLAV: Javi Slaveni da večeras spavaš doma. Na kraju je i bolje da nije stigao na proslavu.

Ne bi se baš zabavio.

Marina šuti. Tomislav oblači jaknu.

TOMISLAV: E, i reci Rozi da nazove nekoga iz škole čim završi nastava. Ima onih par prijateljica s kojima s čuje. Tebe će uvijek prije poslušati.

Tomislav izlazi. Marina ostaje sama u kuhinji. Počinje prati tanjure i čaše.

4.

Dnevni boravak. Vera sjedi za pianinom u kutu. Tiho svira jedan od Chopinovih nocturna. Roza sjedi na kauču i svako malo pogleda na mobitel. Poviše nje, na zidu, vise dvije fotografije. Na jednoj je Tomislav, a na drugoj Marina kojoj Roza zbilja jako slič.

VERA: Brzo će se vratiti? ROZA: Aha. Trebaš nešto? VERA: Ne.

ROZA: Otišla je samo do Konzuma. VERA: Onog na križanju?

ROZA: Valjda. Nije mi rekla.

VERA: Taj je najbliži. Jest nešto skuplji, ali ne toliko da bi trebalo prelaziti na drugu stranu ulice. Nevjerojatno kako isti dućan na različitim mjestima ima drugačije cijene. Za ne povjerovat!

Roza je sluša tek polovično jer je svu pažnju usmjerila na želju da ekran mobitela naglo zasvijetli, ali to se, iako ga usredotočeno gleda, ne događa. Razočarano odbaci mobitel u stranu.

Vera i dalje svira fokusirajući se na elegantne pokrete lijevog zgloba i još uvijek dovoljno brze prste desne ruke.

VERA: Fascinantno je da svi ti sati vježbe ostanu trajno upisani u čovjeka. Kad bismo barem tako mogli sačuvati sve, samo ako to dovoljno puta ponovimo.

ROZA: Kažu da se želje ispunjavaju ako ih dovoljno jako želiš. VERA: Pokušala si?

ROZA: Nisam sigurna da išta dovoljno jako želim.

Vera prestane svirati. Okrene se prema Rozi.

VERA: Onda još nije došla prava. Na pravim se željama nikada ne štedi. ROZA: Koje su tvoje prave želje?

VERA: U ovim godinama? Želim da se netko sjeti pobrisat prašinu s tipki kad me ne bude. I da moja unuka ima lijep, ispunjen život.

Roza se nasmije.

VERA: A sad da čujem tvoje. Ne vjerujem da nemaš barem jednu.

Roza se premišlja, ali naposljetku prihvati.

ROZA: Želim da me uvijek vidiš, kao sad.

VERA: Da te vidim?

ROZA: Da. Imam osjećaj kao da me u školi nitko ne vidi. Prolaze pokraj mene, usput me dotaknu ramenom ili zakače torbom, ali nitko se ne zaustavi. Ti si sad prestala i svirat zbog mene.

VERA: Nema važnije glazbe od onog što mi ti govoriš, mila.

Roza se zadovoljno nasmije.

ROZA: Ali ja svejedno volim kad mi sviraš.

Vera je sretna što to čuje. Ponovno svira. Nakon nekoliko minuta zanesenosti zastane.

VERA: Kad se Marina vraća? *Rozin smiješak naglo iščezne.* ROZA: Uskoro.

VERA: A u koju je trgovinu išla?

U dnevni boravak proviri Marina. Zadovoljno se osmjehne kad vidi Veru za klavirom.

MARINA: Jeste me trebale? Nisam ponijela mobitel.

VERA: Htjela sam ti reći da možeš slobodno otići u Konzum na križanju. Jest nešto skuplji, ali ne toliko da bi trebalo prelaziti ulicu. U ovoj se kući barem na hrani nikada nije štedjelo. Bilo je ovdje finih ručkova i večera, dragih prijatelja, pjesme...

MARINA: A i danas je bilo lijepo. VERA:

Danas?

MARINA: Da, bili su tu Milica, Slavko i Nataša.

VERA: Tu, kod nas?

ROZA: Da, došli su ti čestitati rođendan.

MARINA: Donijeli su ti buket s kalama. Tamo je na stolu. VERA: I ja sam cijelo vrijeme bila tu, s njima?

MARINA: Skoro cijelo vrijeme. U jednom si trenutku valjda poželjela prošetati pa si izašla, ali bila si tu kad su došli.

VERA: Poželjela prošetati? Samo tako, dok su tu bili gosti?

Vera se počinje smijati. Smijeh postaje sve jači i u sve većem neskladu sa situacijom u kojoj nastaje, ali iz toga ubrzo prelazi u plač. Marina je zagrlila. Vera se sklupčala u njenom naručju poput djeteta. Marina je nježno podiže i vodi do kauča. Roza odlazi do klavira i spušta poklopac.

5.

Marinin stan. Skandinavski minimalizam, stroge linije i izostanak bilo kakve sličnosti s antiknim namještajem koji ispunjava životni prostor njene majke. Moglo bi se pomisliti da se upravo zbog odrastanja u takvom okruženju odlučila na potpuni zaokret (jer kćeri toliko često prkose svojim majkama), ali istina je da njene dosadašnje financijske prilike nisu dopustile da, čak i da je to željela, prostor oplemeni nečim unikatnim, vrijednim ili jednostavno preskupim.

Na sredini hodnika je nekoliko kartonskih kutija. Marina gleda u njih iz dnevnog boravka. Hoda po prostoru, gleda kroz prozor, pali pa gasi

TV, čupka uvenulo lišće zaboravljene biljke, uoči mrlju na zidu koju je Slaven davno obećao prebojati, radi sve nepotrebne, sitne radnje kojima pokušava zaboraviti na kutije u hodniku i zatvorena vrata.

Iz sobe izlazi Slaven. U rukama drži jaknu kao posljednji nagovještaj odlaska.

SLAVEN: Mislio sam dio stvari prenijeti u podrum. Jel ti to okej? Doći ću po njih za koji dan. MARINA: Okej je.

SLAVEN: Glupo mi je što je ovako ispalo. Sad te još gnjavim s tim kutijama.

Marina se nasmije.

SLAVEN: Što?

MARINA: Gnjavaš me s kutijama.

SLAVEN: Pa, da. Zakrčio sam hodnik, a nisam se stigao do kraja spakirati. MARINA: U redu je. Kažem ti.

SLAVEN: Nisam očekivao da ćeš doći večeras. MARINA: Nisam znala da se moram najavljivati. SLAVEN: Oprosti. Nisam tako mislio.

Nekoliko trenutaka neugodne tišine u kojima oboje ne znaju kamo s rukama.

SLAVEN: Kako si?

MARINA: Dobro. Valjda. Ne znam. Nisam spavala tjednima. Čim bih zatvorila oči čula bih otključavanje vrata ili šuškanje po kuhinji. Počela sam umišljati. Valjda od straha.

SLAVEN: Dobro da je sad Tomislav preuzeo. Treba ti odmor za sve što vas čeka. MARINA: Da, vidjet ćemo koliko će ga to držat.

SLAVEN: Ako nešto trebaš, bit ću ti na raspolaganju. MARINA: Hvala.

Ponovno tišina.

SLAVEN: Žao mi je. Bilo je samo pitanje tko će prvi odustati. MARINA: Znaš da nije tako.

SLAVEN: Prelomila bi i ti jednom. Previše si samosvjesna da bi ostala u odnosu koji se već dugo ne pomiče s mrtve točke. Želimo različite stvari i to je okej.

Marina šuti. U jednoj od svađa ona je izjavila kako žele različite stvari. Nije sigurna kada se on složio s tim.

SLAVEN: Bit ću u studiju neko vrijeme. Stan koji sam gledao u međuvremenu se iznajmio. MARINA: Ne trebaš žuriti.

SLAVEN: Bolje da imaš svoj mir.

MARINA: Kao da nakon svega mogu biti mirna. Bila sam nepodnošljiva u zadnje vrijeme. SLAVEN: Nije ti lako. Sve to s mamom...

MARINA: Svejedno. Postala sam nekako hladna i...

Marina se nasmije.

SLAVEN: Što je?

MARINA: Moj je brat danas ipak bio u pravu. SLAVEN: Ne kužim kakve sad Tomislav ima veze.

MARINA: Postala sam hladna i zatvorena. Svalila sam sve na tebe, a oboje smo – SLAVEN: Nije važno.

MARINA: Jednako sam kriva.

Tišina. Slaven stišće jaknu u rukama. Marina gleda kroz njega, kroz kutije, vrata, zidove... Negdje daleko.

SLAVEN: Idem.

Marina kimne iako je i sama odlutala negdje s pogledom. Slaven to ni ne primijeti. Previše je koncentriran na svoj odlazak i to ga čini patetičnim, a nju još više ostavljenom.

Oblači jaknu i odlazi u hodnik. Slaže kutije jednu na drugu i nespretno otvara vrata. Marina se vraća svojim sitnim radnjama samo da preskoči bilo kakve riječi.

Slaven izlazi iz stana.

6.

Dnevni boravak Verinog stana. Noć. Svjetlo dopire samo s TV-a i osvjetljava Tomislava koji sjedi u fotelji. Zadubljeno gleda dokumentarac o životinjama.

U prostoriju, na prstima, ulazi Vera. Odjevena je u dugu spavačicu koja izgleda kao da visi s njenog malog tijela. Stoji na vratima i gleda sličice koje se izmjenjuju na ekranu.

VERA: Neku večer prikazivali su lavicu koja je odlučila posvojiti malu antilopu.

Tomislav se prene. Kao da je i sam bio negdje tamo, daleko u savani.

TOMISLAV: Mama, nisam te –

VERA: Prvo je pojela njenu mamu, a tek je onda ugledala mladunče. Smilovala mu se i povela ga sa sobom. Kamere su to čudo pratile

godinama. Da... Priroda je nemilosrdna. Svako odstupanje od toga pravo je čudo.

TOMISLA: Sjedni. Jel ti hladno?

Vera sjeda na kauč.

VERA: Ne. Zašto si ti budan?

TOMISLAV: Radio sam na laptopu do kasno. Treba mi malo vremena da odmorim glavu prije nego što uspijem zaspati.

VERA: Previše radiš sine. Sve ti se to negdje bilježi. Svi ti neprospavani sati, potrošeni živci, silna odgovornost. Tijelo pamti. Nikada to nećeš moći naplatiti do kraja.

TOMISLAV: Ne brini za mene.

VERA: Ti možda jesi odrastao, ali još si uvijek moj sin. Jel se sjećaš kad smo se tata i ja vratili s turneje iz Njemačke i donijeli ti bicikl? Nikad neću zaboravit kako si onim malim rukama zgrabio volan i cijelu se večer odgurivao gore dolje niz hodnik.

TOMISLAV: Ne sjećam se. Vjerojatno sam bio jako mali.

VERA: Kako ne? Odlomio si i okvir vrata jer si se od umora zalijepio u njih. TOMISLAV: Ova u hodniku?

VERA: Jel me zezaš? Da, ta u hodniku. Molila sam tatu tjednima da ih popravi, a on je govorio pusti dok se ne nauči. I bio je u pravu. Nije imalo smisla popravljati kad si se narednih mjesec dana zabijao u njih iako smo ti stalno govorili da ne voziš po kući. TOMISLAV: Ne sjećam se da sam bio neposlušan.

VERA: Bio si dijete. I danas te vidim takvog. Vidim kako rukama grabiš sve što je pred tobom, da ideš po svom pa makar se koji put i zabio u zid. Želim ti reći uspori, nešto ti skuhati, natjerati te da opereš ruke prije večere i pred spavanje obećati tebi da neću ugasiti svjetlo u hodniku.

TOMISLAV: Bit ću više tu, obećavam.

VERA: Djeca ne bi trebala brinuti o svojim roditeljima. Znaš li da su Indijanci tijekom svojih seoba ostavljali starce za sobom da umru u samoći? Oni, koji su bili toliko povezani s prirodom... Znali su. Priroda je nemilosrdna. U njoj nema mjesta za bolesne i slabe. I svako odstupanje od toga pravo je čudo.

Nastavljaju u tišini gledati TV.

Vera zadrijema. Kada to shvati, Tomislav ustane. Vera se prene.

TOMISLAV: Vratit ću se. Idem samo po deku u sobu. VERA (*sveno*): Nemoj. Probudit ćeš tatu.

TOMISLAV: Tatu?

VERA: Ujutro rano putuje za Beč. TOMISLAV: Mama, tata je –

VERA: Premoren. Već danima ne izlazi iz radne sobe. Priprema Dvořákovu devetu. Iz Novog svijeta. Prvi stavak, allegro molto. Počinju gudači, nježno. Onda temu preuzimaju drveni puhači. Zatim – pam, pam, pam! Ponovno gudači, ovog puta oštro. Drugi stavak, largo. Solo engleski rog. Ti, ta, taaa, ti, ta, taaa...

Vera počinje pjevušiti sve glasnije. Tomislav šuti. Zbunjen je, ne sjeća se da je vidio Veru ovako

izgublenu. Ali sjeti se da mu je Roza rekla kako je bolje da je ne ispravljaju.

TOMISLAV: Da, pustit ćemo ga da se odmori.

Vera zadovoljno kimne. Nasloni glavu na Tomislavovo rame. U tišini nastavljaju gledati dokumentarac. Svjetlo s ekrana nježno osvjetljava njihova zamišljena lica.

— II —

7.

Iz mraka se čuje pjevanje pjesme Sretan rođendan. Marina ulazi s tortom na kojoj su svijeće koje osvjetle prostoriju.

SVI: Sretan rođendan ti, sretan rođendan ti! Sretan rođendan Roza! Sretan rođendan ti! *Marina stavlja tortu pred Rozu koja sjedi za stolom. Oko nje su Tomislav, Slaven i Vera.*
MARINA: Zaželi želju!

Roza zatvara oči. Zatim ugasi svijeće. Svi plješću.

TOMISLAV: Sretan šesnaesti ljubavi!

Slaven s fotoaparatom dolazi s druge strane stola.

SLAVEN: Ajmo, fotkanje!

Svi se namještaju oko Roze. Vera ostaje po strani.

MARINA: Dođi, mama.

VERA: Znaš da se ne volim slikat.

MARINA: Od kad to? Daj, Rozi za uspomenu.

VERA: Vrijednije će joj biti sjećanje.

Vera nevoljko staje pokraj Marine. Ona je zagrlila i stisne uz sebe. Svi se nasmiju. Čuje se škljocanje fotoaparata. Marina reže tortu. Roza joj dodaje tanjure. Tomislav otvara vino i toči ga u čaše. Pruža jednu Slavenu. Vera sjeda za stol i odsutno gleda kroz prozor.

ROZA (Veri): Bako, hoćeš komad?

Vera ne odgovara.

MARINA: Hoće.

VERA: Valjda još znam govoriti za sebe.

MARINA: Oprosti. Mislila sam da nisi čula.
Roza pruža tanjur Veri.

ROZA: Izvoli, bako.

VERA: Hvala ti, mila. Sretan ti rođendan!

Slaven i Tomislav stoje sa strane i piju vino.

TOMISLAV: Kako ide s poslom? Pripremaš nešto? SLAVEN: Radim na jednoj seriji portreta.

TOMISLAV: Aha. Zanimljivo. SLAVEN: Da...

TOMISLAV: I kako ide? SLAVEN: Za sad dobro.

TOMISLAV: Zašto si tako skroman? Pun nam je album tvojih fotki s okupljanja. Talent je neosporan.

Tomislav se smije. Slaven ne.

TOMISLAV: Ajde, šalim se malo. Živio ti meni!

Nazdravljaju. Slaven se nasmiješi. Kratko. Zbog očuvanja dobrih obiteljskih odnosa.

MARINA (Rozi): Kad slaviš s prijateljima?

ROZA: Sutra. Tata je rezervirao stol u pizzeriji.

MARINA: A, lijepo. Koliko će vas bit?

ROZA: Ma samo nas par iz srednje. MARINA: Šta, tata ne da veliki tulum? ROZA: Ma ne, nije to.

VERA: U pravu si, milena. Ljepše je proslaviti u intimnom društvu. ROZA (Marini): Jesi tako i ti?

VERA: Marina? A ne! Ona bi uvijek pozvala sve koje poznaje. Jednom su se tako u naš stan ugurala dva razreda. Djeca su sjedila po podu, na rukohvatima fotelja, na komodi. Jedan se mali popeo na klavir pa sam ga sprasila kući.

ROZA: Potjerala si ga s rođendana? VERA: Istog trena.

ROZA: Ne mogu to zamisliti.

MARINA: Tvoja je baka bila jako stroga mama.

VERA: Djed i ja smo puno radili i trebalo je postaviti neke granice, održati red kod kuće. Iako, s tvojim tatom nikada nismo imali problema.

MARINA: Ja se sjećam da je odvalio okvir vrata jer je vozio bicikl po kući. ROZA: Tata? Stvarno?

TOMISLAV: Što vi tamo šapćete? ROZA: Marina kaže da si – MARINA: Ššš.

Marina i Roza se počinju smijati.

TOMISLAV: Vidiš ti to Slavene. Sve žene koje volim urotile su se protiv mene. SLAVEN: To ti je kad si u manjini.

MARINA: A ne! Sigurna sam da je mama na tvojoj strani. VERA: Nema tu strana. Vi ste moja djeca i sve vas volim.

MARINA: Mene ipak malo manje od onog dana kad sam odustala od klavira.

Svi se smiju. Svi osim Vere.

VERA: Čula si što kaže doktor. Možda i to uskoro zaboravim.

Svi zašute. Verina direktnost, unatoč svim godinama koje su proveli zajedno, ipak ih uspije iznenaditi.

TOMISLAV: Što kažete na tortu? Sinoć sam u deset išao po jaja. SLAVEN: Ti si pekao tortu?

ROZA: Laže. Kupili smo je.

VERA: A kad sam rekla da ću ja ispeći rekao si da ne treba. TOMISLAV: Nije bilo potrebe da se mučiš. Vidiš da imamo tortu.

VERA: Ma kakvo mučenje? Pa meni je užitak napraviti tortu za moju mezimicu. TOMISLAV: Svi znamo kako bi to izgledalo. Provela bi cijelu noć u kuhinji.

MARINA: U pravu je Tomo. Trebaš se malo poštedjeti.

VERA: Ma od čega, zaboga? Roza, baka će ti napraviti tortu za prijatelje.

Tomislav daje znak Rozi da bi trebala odbiti.

ROZA: Ma ne treba.

VERA: Treba. Ti ćeš mi samo reći kakvu želiš.

SLAVEN: To je baš lijepo. Meni se često čini da je prošlo vrijeme kad su ljudi satima nešto nakuhavali i pekli. Danas beskonačne sate u kuhinji provode samo oni koji su za to i plaćeni.

ROZA: Kao food blogeri?

SLAVEN: Ili dobri stari kuhari u restoranima, zalogajnicama, menzama... VERA: Staračkim domovima...

MARINA: Hotelima...

VERA: Kamo sreće da ljudi vrijeme koje su prije provodili u kuhinji sad iskoriste za nešto bolje. SLAVEN: Danas je i bez kuhanja dan prekratak za sve što nam se nameće.

TOMISLAV: Barem ti kao fotograf imaš tu slobodu raspolaganja s vremenom. Vidjet ćeš kada dobijete djecu. Onda više nemaš luksuz razmišljanja o tome što ti se nameće. Samo radiš.

MARINA: Tomislave...

TOMISLAV: Pa šta nije tako? Da bi nešto stekao, moraš uložiti vrijeme.

SLAVEN: Pitanje je samo koliko vremena uložiti u posao, a da ti ostane još koji sat za ostatak onoga što čini život.

TOMISLAV: Pa ti si Slavene postao pravi filozof.

Nekoliko trenutaka tišine koju brzo popuni Verin glas.

VERA: Ja sam imala sreću da radim ono što volim pa nikada nisam osjećala kao da nekome dajem vrijeme. Ono je uvijek bilo moje. I to ti je moj savjet, Roza. U svemu biraj srcem. Tako nećeš... Tako nećeš... no... nećeš...

Svi strpljivo čekaju praveći se da rade nešto drugo, makar to bilo vrludanje pogledom po prostoru koji im je svima dobro poznat. Marina uzima bocu vina i ulijeva ga u čašu.

VERA: Kvragu.

MARINA: Rekla si da je tvoje vrijeme uvijek bilo tvoje i onda si – VERA: Znam što sam govorila! Samo se ne mogu sjetiti...

Vera naglo postane nervozna. Njena nervoza okupira cijelu prostoriju.

VERA: Kad izgubiš...

Vera se očajnički pokušava sjetiti.

VERA: Potratiti! Tako nećeš potratiti život. Da...

Vera se ne da iako blago podrhtavanje njenog glasa pokazuje koliko je zapravo uzrujana.

VERA: Da ga meni netko ponudi ispočetka, ja bih opet birala cjelodnevno vježbanje, koncertne dvorane, tremu, znojne dlanove... I ozljedu zbog koje sam završila u učionici. Ništa ne bih mijenjala.

Svi ostali nakratko zašute. Marina ispije posljednji gutljaj vina i uzima svoju torbu.

TOMISLAV: Želi li još netko komad kupovne torte? MARINA: Mi moramo ići.

TOMISLAV: Već?

SLAVEN: Da. Ja trebam pokupit neku rasvjetu u studiju. TOMISLAV: Uzmite bar za doma.

MARINA: Ne, hvala ti. Slaven baš nije za slatko, a za mene je bolje da preskočim. Kupovna ili ne, ide ravno gdje ne treba.

VERA: Možete i mene povest? TOMISLAV: Gdje se sad tebi žuri? ROZA: Ostani bako.

TOMISLAV: Ja ću te poslije odvesti kući.

MARINA: Uživaj još malo s Rozom. Mi se vidimo sutra. Svratit ću prije posla. VERA: Ne moraš.

MARINA: Ali želim. Roza ljepotice, lijepo se provedi sutra s prijateljima. ROZA: Hvala teto.

Marina i Slaven izlaze.

TOMISLAV: Onda vas dvije, hoćete preći u dnevni? Ti se mama možeš malo ispružit na kauču. VERA: Nema potrebe. Sjedim cijelo vrijeme, nije baš da sam se imala od čega umorit.

ROZA: Možemo gledati slike s ljetovanja kad sam bila mala. VERA: Pa da vidim koliko sam ostarjela.

ROZA: Ajmo, daj. To je tradicija.

Vera pogleda Tomislava koji samo slegne ramenima.

TOMISLAV: U pravu je. Uostalom, danas je slavljenica. Moramo joj ispuniti želje.

8.

Marinin i Slavenov stan. Slaven ulazi u dnevni boravak. Skida jaknu i stavlja je preko kauča.

SLAVEN: Mogla si nešto reći.

Za njim ulazi i Marina koja navlači kućne papuče.

MARINA: Ti kao da si prvi put vidio mog brata. Nema se smisla raspravljati s njim. SLAVEN: Nisam ni tražio da se raspravljaš, samo da staneš uz mene.

MARINA: Ali ja sam cijelo vrijeme uz tebe.

SLAVEN: Mogao bi se bar jednom suzdržati od tog glorificiranja svoje pozicije.

MARINA: On tako reagira na stvari koje ne razumije. Pa i za mene misli da nisam dovoljno ambiciozna, da nisam iskoristila svoje potencijale i da je to što organiziram evente valjda najgluplje što sam mogla radit u životu.

Slaven sjeda na kauč. Marina sjeda pokraj njega.

SLAVEN: I još kad je rekao ono „vidjet ćete kad dobijete djecu“. Što se sve to njega tiče?

MARINA: S tim je pretjerao.

SLAVEN: Samohrani otac s uspješnom karijerom u građevini. Ja sam u njegovim očima luzer. MARINA: Sad ti pretjeruješ.

SLAVEN: Freelance fotograf, uvijek ujak ili tetin muž. MARINA: Tetak. Kaže se tetak.

Slaven je pogleda kao da ne može vjerovat da je to upravo rekla. Marina se počinje smijati.

MARINA: Hajde, daj. Poludjet ću ako nastavimo u istoj atmosferi. Dovoljno mi je bilo teško danas izdržati sve s mamom.

Nekoliko trenutaka oboje šute.

SLAVEN: Nije okej da je onakva prema tebi.

MARINA: Proći će je. Ovo sve s dijagnozom pogodilo ju je više nego što želi priznati.

SLAVEN: Cijelo vrijeme hvali Tomislava kao da je on hodao s njom po bolnicama, a ti šutiš.

MARINA: A zašto da išta govorim? Samo bih pokvarila Rozin dan.

SLAVEN: E u tome je tvoj problem. Uvijek izbjegavaš sukobe. MARINA: A ti bi volio da

sam se posvađala sa svima?

SLAVEN: Nije zdravo sve tako držati u sebi.

MARINA: Zašto onda ti nisi rekao Tomi sve što misliš? SLAVEN: To je drugačije. Ne radi se o mojoj obitelji.

MARINA: Onda me pusti da ja rješavam stvari sa svojom obitelji. Ako odlučim šutjeti, šutjet ću. I to samo zbog Roze.

SLAVEN: Misliš da joj tako pomažeš?

MARINA: Cijelo sam djetinjstvo sanjala da mama prema meni bude onakva kakva je sad prema njoj. Ne želim joj to pokvariti.

9.

Tomislavov stan. Dnevni boravak s velikim, bijelim zidovima s kojih vise obiteljske fotografije s putovanja, rođendana i raznih drugih proslava koje okupljaju članove za isti stol.

Roza i Vera sjede na kauču. Na koljenima drže veliki obiteljski album.

VERA: Bila si tako mala, a puzala si nevjerovatnom brzinom. Uvijek bi se odgurivala jednom nogom dok bi drugu držala skupljenu pod tim malim tijelom. Vidiš?

ROZA: Aha, ali draže su mi one gdje već hodam.

VERA: Meni je ova najdraža. Zadnje ljeto kad je tvoj djed bio živ. Pogledaj, ovdje ti nešto šapće.

ROZA: Gdje smo to?

VERA: Negdje na moru. Mislim okolica Zadra.
ROZA: Zanima me što mi govori.

VERA: Sigurno nešto smiješno. Uvijek je bio duhovit. Imao je spremne anegdote s turneja i znao ih je ispričati tako živo, kao da ih u tom trenutku ponovno proživljava. Takav je bio i kao dirigent. Precizan, pedantan i uvijek spreman da iz partiture izvuče život.

Vera na trenutak zašuti. Osluškuje odzvanja li još negdje, u barem jednoj od brojnih dvorana u kojima je dirigirao, izgubljeni ton nastao pod njegovom palicom.

VERA: Žao mi je što ga se ne možeš sjećati.

ROZA: Ali sjećat ću se tvojih priča.

Vera se nasmiješi pokušavajući sakriti tugu koja joj se skuplja u očima. Nastavljaju listati album. Na jednoj se stranici dulje zadrže. Roza pažljivo proučava fotografiju.

ROZA: Uopće joj ne sličim. Mislila sam da ću pronaći neke sličnosti kad odrastem, ali i dalje ništa.

VERA: Visoka si na nju. Imaš njene duge noge.

Roza sumnjičavo pogleda Veru.

VERA: U licu si više na tetu. Imaš i njeno držanje, ali visina je mamina. S naše su strane obitelji žene uvijek bile niže.

ROZA: Imaš neku priču o njoj?

VERA: O tvojoj mami?

ROZA: Aha. Tata mi nikad ne priča o njoj.

VERA: Jesi li ga pitala?

ROZA: Ne. Mislim da bi mu to bilo preteško.

VERA: Milena moja.

Vera nježno pomazi Rozu po kosi pa nastavi listati album.

VERA: Tvoja je mama bila jako strpljiva i nježna. Vidiš kako te pridržava dok radiš prve korake. I ona i tata. Tijelima su okrenuti prema tebi da te zaštite ako padneš.

ROZA: A gdje smo ovo?

VERA: Ne prepoznaješ? Park ispred moje zgrade. Mama te uvijek vodila tamo u šetnju. Obožavala si ganjati golubove.

ROZA: To sva djeca vole.

VERA: Ne sjećam se da su tvoj tata i Marina ganjali golubove. ROZA: Možda si samo zaboravila.

VERA: Možda.

Nekoliko trenutaka provedu u tišini. Vera se pokušava sjetiti kada je nešto takvo mogla zaboraviti. Polako zatvori album.

VERA: Sad bih stvarno trebala ići. Dolazi mi jedna učenica na satove solfeggia, ali nemoj reći tati.

ROZA: Zašto?

VERA: On misli da me to umara, a ja je ne mogu ostaviti uoči ispita na polugodištu. Dolazi kod mene od kad sam otišla u mirovinu.

Roza kimne s razumijevanjem.

ROZA: Ja moram dovršiti plakat iz biologije.

VERA: Bakina odlikašica. Jesi zadovoljna školom? ROZA: Aha. Profesori su dobri.

VERA: A kolege iz razreda? S kim se družiš?

ROZA: Najviše s Hanom i Melitom. One će biti na proslavi sutra.

VERA: Lijepo. Ali dolaziš na ručak? Ne možeš cijeli tjedan jesti sendviče i pizzu. ROZA: Da, da. To je tek navečer.

Vera se zadovoljno nasmiješi.

VERA: Onda kao i inače. U jedan.

Vera poljubi Rozu i polako ustane s kauča.

VERA: Krpice sa zeljem? Roza oduševljeno kimne. VERA: Dogovoreno!

Roza zagli Veru.

VERA: Idem pokušat nagovoriti tvog tatu da odem tramvajem. Dobro će mi doći šetnja do stanice.

ROZA: Sretno s tim.

Vera krene prema vratima, ali se okrene prije nego što izađe.

VERA: Ne zaboravi mi javiti od čega želiš tortu. Čim završi sat, počinjem s pripremom.

Vera izlazi. Roza gleda u zatvoreni album.

10.

Spavaća soba. Marina leži na krevetu i prekriva lice rukama. Slaven stoji nad njom s fotoaparatom i pokušava je fotografirati. Marina se smije.

SLAVEN: Makni ruke! MARINA: Neću.

SLAVEN: Daj!

MARINA: Nemoj me. SLAVEN: Ali lijepa si.

MARINA: Onda me gledaj.

Marina makne ruke s lica. Slaven brzo škljocne fotoaparatom.

MARINA: Ne kroz objektiv!

Marina pokušava uzeti fotoaparat, ali se Slaven odmakne. Smiju se.

MARINA: Reci mi što radiš. SLAVEN: Ne još.

MARINA: Ne želim sudjelovat u nečemu o čemu ništa ne znam. SLAVEN: Ne vjeruješ mi?

MARINA: Ne vjerujem konceptu koji podrazumijeva fotkanje žene u krevetu.

Škljoc.

MARINA: Slavene!

Slaven proučava fotografiju na ekranu. Zadovoljno kima glavom.

SLAVEN: Evo, neću više. Ali svidjet će ti se.

MARINA: Na dvadeset centimetara udaljenosti, bez šminke... Jučer sam pročitala da bi anti-age kreme trebalo početi koristiti u dvadesetima.

SLAVEN: Od kad se ti zamaraš reklamama beauty industrije?

MARINA: Od kad sam se približila četrdesetj. Počeli su me proganjati oglasi na fejsu. Čudotvorne kreme protiv bora, celulita, sitni kozmetički zahvati...

Dok Marina govori, Slaven je zaokupljen čišćenjem fotoaparata.

MARINA: Što tek oglašavaju tinejdžericama. Grozno je ovo što ću reći, ali možda Tomislav

ipak nije lud što se protivio svim tim Rozinim profilima.

SLAVEN: Lud je. Ajde preživi kao tinejdžer bez društvenih mreža.

MARINA: Mi smo živjeli skroz normalno.

SLAVEN: Pa i ovo je danas za njih normalno. Ako u srednjoj nisi online s tobom nešto gadno nije okej. Naša će djeca već u rodilištu dobiti svoje profile. Bez toga se neće moći upisati u školu.

MARINA: Jel ti to opet pokušavaš –

SLAVEN: To je smjena generacija, razvoj tehnologije koji je nemoguće pratit. Evo, gledaj samo fotografsku opremu. Nemoguće je pratit, ali treba se pokušat prilagoditi.

MARINA: A prilagodiš se tako što na svijet, koji već dugo vremena ide u nekom čudnom smjeru, doneseš malo zbunjeno stvorenje kojem onda trebaš objasniti stvari koje ni sam ne razumiješ?

SLAVEN: O Bože, Marina. Kad bi svi tako razmišljali, čovječanstvo bi izumrlo. MARINA: Nisu svi stvoreni da budu roditelji.

SLAVEN: Gledam te s Rozom od kad je bila mala. Bila bi odlična mama. MARINA: Nemojmo opet o tome. To je drugačije.

SLAVEN: Po čemu? I ona je bila beba.

MARINA: Koja je ostala sama s mojim bratom. Morala sam pomoć. SLAVEN: Pa dobro, i tvoji su se uključili.

MARINA: Samo zato što su im karijere bile pri kraju. Kao roditelji se uopće nisu snalazili. Nisu ni bili s nama nego po turnejama.

SLAVEN: Ne vidim kakve sve to ima veze s pričom o našem djetetu.

MARINA: Mame se sjećam samo kad me tjerala da vježbam. Zato poludim kad vidim Tomislava da gura Rozu na neku aktivnost za koju nije zainteresirana ili kad s njom prolazi dvije lekcije iz

matematike unaprijed.

SLAVEN: On pretjeruje. I to s Instagramom, Tik-Tokom ili što je već bilo zadnje.

MARINA: Nisam sto posto sigurna da bih bila drugačiji roditelj. Trebaš se unaprijed pomirit s činjenicom da je to dijete, unatoč svim tvojim željama, potpuno druga osoba od tebe. Nisam sigurna da sam to još raščistila sa sobom. I dok ne budem sto posto –

U pola njene rečenice Slaven podigne fotoaparata i zabilježi trenutak. Škljoc. Marina ga razočarano pogleda.

SLAVEN: Ova će se zvat „Kad je mama bila nepotrebno zabrinuta“. MARINA: Jesi ikad razmišljao o svemu tome?

SLAVEN: O tome kako djetetu neću moći do kraja objasniti svijet i život i njegov smisao i što će možda naslijediti tvoje oči ili moje prste, ali će isto tako, usprkos svim našim naporima, više voljeti turbofolk od jazza? Ne, nisam.

MARINA: A to što možda neće naslijediti oči i prste, ali hoće skoliozu, kratkovidnost, depresiju ili demenciju?

Duga tišina. Slaven gleda Marinu onako kako je gleda uvijek kada previše priča o stvarima koje

nadilaze sada i ovdje. Čuje se zvonjava mobitela. Marina odlazi do njega.

SLAVEN: Pusti sad mobitel. MARINA: Roza je.

11.

Zapadni kolodvor. Na jednoj od klupica koje gledaju na prugu sjedi Vera. Odjevena je u tanki kišni mantil, a na rukama ima vunene rukavice. Na koljena je položila note. Zadubljeno gleda u njih i tiho pjevuši. Zbog toga ne primjećuje ženu u bijeloj košulji i modrim hlačama koja joj se približava. Žena ruke drži prekrížene na prsima i nekoliko si puta protrlja nadlaktice.

ŽENA: Oprostite.

Vera lijeno podiže glavu s nota.

VERA: Da?

ŽENA: Čekate vlak?

VERA: To obično rade ljudi koji sjede na kolodvoru. ŽENA: Jasno. Kamo idete?

VERA: A ne, ja nikamo.

Vera vrati pogled na note. Osjeti da žena i dalje stoji pokraj nje.

VERA: Trebate nešto? ŽENA: Nije vam hladno?

VERA: Meni? Ne. Ruke su na toplom, to je najvažnije. Ali vama sigurno jest. Samo košulja... Pa uskoro će Božić!

ŽENA: Ja sam samo na trenutak izašla iz zgrade. Radim tu za šalterom. Prodajem karte.

Vera kimne.

ŽENA: A što to čitate?

VERA: Vježbam.

Vera okrene note prema ženi.

VERA: Clara Shumann, Koncert u a-molu. Uskoro ga izvodim u Lisinskom. ŽENA: A vi ste glazbenica?

VERA: Pijanistica.

ŽENA: Zar se može vježbati tako, bez instrumenta?

VERA: O da, svakako. Lijeva mi ruka malo šteka. Ovo je jedini način da ostanem u formi. ŽENA: Aha.

VERA: Mišićno-koštani poremećaj, ali nije to ništa strašno. Zna, upravo je Clara patila od tog poremećaja. Zato sam i odabrala njen koncert.

ŽENA: Ja vam se baš ne razumijem u glazbu, ali kuham dobar čaj. Hoćete ući sa mnom i popiti šalicu?

VERA: Sigurno ste čuli za njenog muža. Robert Schumann. Muškarci u povijesti uvijek dobiju značajnije uloge.

ŽENA: Čula sam.

VERA: Romantizam. Glazba kao „organ srca i njegov umjetnički svjestan govor“. Wagner. Za njega ste sigurno čuli. Volite li operu?

ŽENA: Ne baš. Ne razumijem je.

VERA: Zaboga, što se tu ima razumjeti? Glazba se osjeća.

ŽENA: Sigurno ste u pravu. Trebala bih se vratiti unutra. Mogao bi me netko tražiti. Hoćete i vi ući? Postaje sve hladnije.

VERA: Ne mogu. Čekam vlak iz Graza. Moj se suprug... ŽENA: Možete kroz prozor gledati na prugu.

Žena kimne u smjeru ulaza, pa polako krene prema kolodvorskoj zgradi. Vera zatvori note.

VERA: Oprostite, kako vam je ime? ŽENA: Ana.

VERA: Ha, kao Anna Netrebko. Ruska operna diva. Trebate čuti kako izvodi Čajkovskog.

12.

Čajkovski, prvi stavak koncerta u b-molu glasno dopire iz zvučnika glazbene linije. Marina sjedi za malim stolom u Verinoj kuhinji među gomilom papira i s laptopom u krilu. Posegne prema laptopu, ali onda se uzrujano odmakne. Ustaje. Pije vodu, pa se vraća natrag. Pokušava se smiriti iako je na rubu plača.

MARINA: Mama!

Ništa se ne događa. Glazba i dalje svira.

MARINA: Mamaaaa!

Na vratima se pojavljuje Vera. MARINA: Može to malo tiše, molim te? VERA: Molim?

MARINA: Može to tiše?!

VERA: Ne može! U mojoj si kući. MARINA: Ali pokušavam raditi. VERA: E pa i ja radim!

MARINA: Jel se ti to nešto ljutiš na mene?

VERA: Osramotila si me pred ženom.

MARINA: Ja sam tebe osramotila?

VERA: Ponašala si se kao nekakva histerična

luđakinja. MARINA: Prestrašila sam se. Roza te čekala skoro sat vremena. VERA: Otišla sam prošetati.

MARINA: U mantilu i s notama u ruci?

VERA: Morala sam ih ići kopirati za učenicu koja dolazi. MARINA: Koja sad učenica? Mama, ti si u mirovini.

VERA: Kako se ti to razgovaraš sa mnom? Ne moram ja tebi polagati račune. MARINA: Molim te otići tamo i smanji. Treba mi samo pola sata da ovo dovršim.

VERA: Glazba je dobra za koncentraciju.

MARINA: Ali ja volim raditi u tišini.

Vera nezadovoljno odmahne glavom i ode. Glazba ubrzo stane. Vera se vraća u kuhinju. Ljutito prođe pokraj Marine. Otvara slavinu i ulijeva vodu u čašu.

MARINA: Nisi morala skroz ugasiti.

VERA: Rekla si tišina. Znaš li ti uopće što je to?

MARINA: Znam, oprosti. Krivo sam se izrazila. Umorna sam i –

VERA: Stanje bez zvukova, glasova i šumova. Tišina. Pauza u partituri. Par minuta među stavcima koje obavezno prekine kašljanje i namještanje u stolici.

MARINA: Odi uključit, ako želiš. Samo smanji.

VERA: Neću. Slušat ću kad ti odeš.

Vera sjeda nasuprot Marine. Gleda papire na stolu i pije vodu.

VERA: A što ti to točno radiš?

MARINA: Popisujem što treba nabaviti za božićne domjenke. VERA: Ljudi stvarno plaćaju takvo što?

MARINA: I Tomina nas je firma angažirala.

VERA: Mi bismo uoči velikog Božićnog koncerta u školi uvijek nešto sami ispekli.

MARINA: U velikim se firmama to tako više ne radi.

Vera nastavi sumnjičavo gledati u Marinine papire. Marinu to ometa u poslu.

MARINA: Želiš nešto?

VERA: Gdje je Roza?

MARINA: U kupaonici. Sprema se za proslavu.

VERA: Ti ćeš je odvesti?

MARINA: Mislim da će ići sama.

VERA: Da nazovem Tomislava da dođe po nju? MARINA: Nemoj. Sigurno je na nekom sastanku.

Vera ustaje. Izlazi iz kuhinje. Marina gleda za njom. Čuje se kucanje.

VERA (iz hodnika): Milena, hoćeš brzo? Hajde, moli te baka.

Čuje se otvaranje vrata kupaonice. Roza bijesno ulazi u kuhinju. Lice joj je natečeno od plača. Iznervira se kada vidi da Marina sjedi za stolom. Krene otići.

MARINA: Roza.

ROZA: Pusti me.

MARINA: Što je bilo?

ROZA: Mogu li pet minuta bit na miru?!

MARINA: Dobro, oprosti.

Roza sjeda nasuprot Marine. Pokušava zadržati suze, ali bezuspješno.

MARINA: Oprosti ali, ne mogu te gledati takvu.

ROZA: Onda okreni glavu. MARINA: Nisam tako – ROZA: Okreni glavu!

Roza počinje još jače plakati.

MARINA: Baka će bit dobro. Već joj je bolje.

Roza se ne da umiriti. Marina razmiče papire i pokušava dotaknuti Rozu. Ona se izmakne.

ROZA: Ovo mi je najgori dan ikad.

MARINA: Znam da si se prestrašila. Žao mi je. Nitko nije znao da bi mogla samo tako – ROZA: Mrze me.

MARINA: Tebe? Ma tko? ROZA: Svi iz škole.

MARINA: Ma kakve su to gluposti? Tko bi tebe mogao mrziti?

Roza šuti. Suze joj nezaustavljivo teku niz lice.

MARINA: Ako mi želiš ispričati, tu sam. Možda nije tako strašno kako ti se sad čini.

ROZA: Strašno je. Toliko je strašno da više neću ići u školu.

MARINA: Hajde polako. Idemo ispočetka.

Roza se kratko premišlja, ali na kraju progovori.

ROZA: Svi su zaboravili da smo za zadaću iz biologije trebali napraviti plakat, a... Ja sam ga napravila sinoć i... Lagali su profesorici da nije rekla, a ona ga je već vidjela kod mene.

MARINA: Pa nisi ti kriva što su oni zaboravili.

ROZA: Dala im je jedinice. Svima. Jer su lagali.

Roza nezaustavljivo plače.

ROZA: A moj je plakat zalijepila na zid kabineta. MARINA: Vidiš, profesorica je vidjela da si se potrudila.

ROZA: Nakon toga je bilo još gore! Netko ga je na odmoru cijelog išarao. Napisali su da sam ulizica, glupača, da će me dočekati ispred zgrade, da ću platiti za to što sam izdala razred.

MARINA: Tata bi trebao razgovarat s razrednicom. Ovo sve što mi govoriš nije ni malo – ROZA: Ne! Molim te nemoj mu reći. Obećaj da mu nećeš reći.

MARINA: Roza ovo je ozbiljno. Sve te stvari koje su napisali.

ROZA: Ako tata dođe razgovarati s razrednicom mogu se pozdraviti sa životom. Svi će reći da sam jadnica koja sve prijavljuje tati. Molim te, nemoj mu reći.

MARINA: Dobro, za početak se smiri. Nećeš valjda tako natečena na rođendan. ROZA: Ma kakav rođendan? Nitko neće doći.

MARINA: Doći će.

ROZA: Kako možeš biti tako sigurna? I cure su zaboravile na zadaću.

Marina šuti. Roza je u pravu, ne može biti sigurna.

MARINA: Ja ću te odvest do pizzerije, može?

ROZA: A baka?

MARINA: I nju ćemo povest.

Roza briše suze.

ROZA: Uplašila sam se kad je nije bilo.

MARINA: Znam da jesi.

ROZA: Mislila sam da je otišla kupiti nešto za ručak. Nisam znala da je potpuno zaboravila na njega.

MARINA: Dobro da si me zvala.

ROZA: Nikad prije nije zaboravila da ću doći.

MARINA: Vidiš da su i ovi tvoji bezobraznici zaboravili na zadaću, a puno su mlađi od nje.

U kuhinju ulazi Vera.

MARINA: Mama, spremi se. Idemo u pizzeriju. VERA: Sad?

MARINA: Da. Ti, Roza i ja. Vrijeme je da se malo počastimo. VERA (Rozi): Ti si plakala, mila?

MARINA: Ništa ne brini. Riješile smo to nas dvije već.

VERA: Nema razloga za suze. Ispekla sam ti tortu. Samo se mora još malo stisnut u frižideru. MARINA: Hajde mama, obuci neku vestu. Vani je hladno.

VERA: Obuci vestu, obuci vestu. Kao da sam ja tebi dijete.

Vera izlazi.

Marina i Roza se pogledaju, a zatim Marina ustane. Otvori frižider i iz njega izvadi kalup u kojem su izmiješani sirovi sastojci za tortu.

13.

Blagovaonica Tomislavovog stana. Tomislav postavlja stol za dvoje. Iz kuhinje donosi veliku tepsiju i stavlja je na stol.

TOMISLAV: Rozaaa!

Počinje vaditi hranu u tanjure.

TOMISLAV: Ručaaak! ROZA (iz sobe): Evo me!

Tomislav sjeda. Na vratima se pojavljuje Roza. Sjeda za stol.

ROZA: Izgleda fino.

TOMISLAV: Probaj. Ovaj put sam dodao curry, kardamom i klinčiće. ROZA: Nadam se samo da nisi pretjerao.

TOMISLAV: Okusni pupoljci su ti ionako otupili od hamburgera i pizze. ROZA: Prije ti dostava nije smetala.

TOMISLAV: Prije je i baka kuhala

Roza reže hranu u tanjuru. Tomislav traži novu temu za razgovor.

TOMISLAV: Kako ti ide s pakiranjem?

ROZA: Sporo. Nisam znala da imam toliko stvari. TOMISLAV: Ne moraš odmah ponijeti sve. Dolazit ćeš.

ROZA: Ne znam kad. Počet će predavanja. Trebat će mi i vremena dok se snađem.

Roza počinje jesti.

TOMISLAV: Dobro je da ideš. Sretan sam zbog

tebe.

Roza kimne.

TOMISLAV: Dobar tek. Jel dobro? ROZA: Hmm, jako je... TOMISLAV: Nešto fali?

Tomislav uzima zalogaj. Ne može sakriti grimasu.

Roza im ulijeva vodu u čaše. Oboje piju. Počinju se smijati.

ROZA: Ako su mi okusni pupoljci otupili, sad su sigurno vraćeni u funkciju. TOMISLAV: Ali sve sam radio po receptu.

ROZA: Možda ti samo treba još prakse.

TOMISLAV: Sumnjam da ću kuhati kad ti odeš.

Roza šuti. Vilicom razmješta hranu po tanjuru.

TOMISLAV: Hoćeš da ipak nešto naručimo?

ROZA: Iskreno, nisam baš gladna.

TOMISLAV: Moraš jesti.

Roza kimne. Nada se da će tako izbjeći još uputa za život kojima je otac prečesto obasipa.

TOMISLAV: Jesi me čula? Obećaj mi da ćeš paziti na sebe. ROZA: Hoću, tata. Imam dvadeset, više nisam dijete.

TOMISLAV: Znam, ali obećaj mi da ćemo se svejedno stalno čuti. ROZA: Hoćemo.

Tomislav odjednom zašuti. Sve su teme presušile.

ROZA: Najbolje da se odem spakirati do kraja. Popodne sam mislila otići do bake.

TOMISLAV: Bit će mi jako neobično doći u prazan stan.

Roza šuti.

TOMISLAV: Oprosti. Ovo sad zvuči kao da te nagovaram da ostaneš. ROZA: Okej je. I meni će sigurno na početku bit neobično.

Razgovor ponovno nakratko zamre.

TOMISLAV: Ponosan sam na tebe, Roza.

ROZA: Zvučiš jako patetično, tata. Ništa od ovog ne bi govorio da prošlu godinu nisam pukla. TOMISLAV: Ne govori tako. Nisi pukla nego –

ROZA: Mi je trebala pauza.

TOMISLAV: Žao mi je, Roza. Sjebao sam te u puno stvari.

ROZA: Sjebao?

Oboje se kratko nasmiju.

TOMISLAV: Nema tog prosjeka ni faksa koji mi je ispred toga da si dobro. ROZA: Znam, tata.

TOMISLAV: Ako o bilo čemu budeš htjela razgovarati, samo me nazovi. I ako me budeš trebala... Sjest ću na prvi avion.

ROZA: Tata –

TOMISLAV: Dobro, prestajem. ROZA: I ti ćeš meni nedostajati.

14.

Park ispred staračkog doma. Marina i Vera sjede na klupici. Vera gleda nekamo daleko. Zamišljena je. Marina pokušava odgonetnuti što gleda pa joj se približi.

MARINA: Hoćeš da sjednemo na onu klupicu

preko puta?

Vera ne odgovara.

MARINA: Ova mi se činila bolja jer nije na suncu. Tamo je sigurno užasno vruće za sjediti.

Vera i dalje šuti. Tijekom čitave scene samo gleda u daljinu, nekoliko se puta okrene prema Marini pa blago kimne ili se nasmiješi. Ponekad je čujemo kako tiho pjevuši.

MARINA: Došla bih kasnije, kad padne sunce, ali večeras idem na otvorenje izložbe.

Tišina.

MARINA: Slaven izlaže nakon skoro dvije godine. Baš danas.

Vera je pogleda u oči. Šute. Vera zatim odvrti pogled. Počinje pjevušiti temu neke skladbe.

MARINA: Danas mi je rođendan, mama. Četrdeseti.

Vera se nasmiješi.

MARINA: Uoči rođendana uvijek mi padnu na pamet neke gluposti iz prošlosti.

Marina zastane. Vera počinje glasnije pjevušiti. To daje poticaj Marini da nastavi dalje. Najviše voli govoriti kad zna da je nitko ne sluša.

MARINA: Sjećam se da bi, kad sam imala dvadeset, šetala gradom i osjećala poglede muškaraca koji su tada imali... pa... četrdeset i koju. Često bi za ruku vodili dijete ili gurali bicikl s praznom dječjom sjedalicom. Pogledali bi me u prolazu i nasmiješili se, a ja bih još dugo nakon tog susreta razmišljala o njihovim ženama. Stoje u redu na blagajni ili

isprobavaju odjeću u kojoj će izgledati mlađe ili tipkaju na svojim tankim laptopima u nekom ogromnom uredu.

Marina pogleda Veru ne bi li od nje dobila neku reakciju. Ništa. Pjevušenje se nastavlja.

MARINA: Sada sam u dobi kada bih mogla biti jedna od tih žena. Možda bi se to dogodilo Slavenu i meni da smo ostali zajedno. On gura kolica s djetetom kojeg je toliko želio i škica Rozine vršnjakinje, dok ja... Ne znam, farbam sijede i planiram ručak za sutra.

Duga tišina. Marina uzdahne. Nije sigurna je li joj lakše sada kada je misli uobličila u izgovorene rečenice. Zajedno promatraju šetače koji se polako pojavljuju u parku. Sve su starci koji se oslanjaju o štapove i hodalice ili se čvrsto drže za ruku s nekim od članova svoje obitelji.

MARINA: Želiš da prošetamo? Mogu ti kupiti sladoled na uglu. Moram te nečim počastiti.

Vera slegne ramenima. Umorna je za odluke, pa ih prepušta drugima.

MARINA: Ne brini, ovima u domu nećemo reći da si jela slatko prije večere.

15.

Umjetnička galerija. S tankih, prozirnih niti vise fotografije velikih formata. Vide se samo njihova naličja i noge ljudi koji se, s druge strane, zaustavljaju ispred njih. Čuje se tiho čavrljanje, pokoji sudar čaša s pjenušcem i koraci koji odzvanjaju prostorom.

Jedina fotografija koju vidimo je crno-bijeli Marinin portret u dvostrukoj ekspoziciji. Četiri

godine mlađa Marina leži na krevetu i smiješi se u kameru. Četiri godine starija Marina stoji pred tom fotografijom. Pažljivo promatra svaki detalj. U jednoj ruci drži knjižicu, a u drugoj čašu šampanjca kojeg ispija u velikim gutljajima. S leđa joj prilazi Slaven.

SLAVEN: Nadam se da se ne ljutiš što sam je izložio.

Marina se zagrcne. Nekoliko kapljica šampanjca završi joj na bijeloj bluzi. Slaven se nasmije.

MARINA: Ne, naravno da se ne ljutim. Samo sam iznenađena.

SLAVEN: Bilo mi je žao što je nisam izložio ranije, ali nekako se nije uklapala u dosadašnje postavbe.

MARINA: A da, to je obično tako sa mnom. Teško se uklopim.

Smiju se. Marina gleda u svoju praznu čašu.

SLAVEN: Da ti donesem još jedan? MARINA: A ne, hvala ti.

Tišina.

SLAVEN: Drago mi je da si došla.

MARINA: Privukao me naslov. (*čita s knjižice*) „Sjećanja u magli“. Jako poetično, čak i za tebe. SLAVEN: Pa nije valjda toliko loše.

MARINA: Ne, nije uopće. Ima smisla zašto je moja fotka završila baš na ovoj izložbi.

Nasmiju se. SLAVEN: Kako si? MARINA: Dobro.

SLAVEN: Kako ti je mama?

MARINA: Sve lošije. Morali smo staviti u dom.

SLAVEN: Žao mi je. Sigurno je bilo teško.

Znam koliko je voljela svoj kut s klavirom.

MARINA: Što god napravili, bolest samo napreduje. Ne bi je više prepoznao.

SLAVEN: Baš je tako loše?

MARINA: Gotovo da više uopće ne govori.

Slaven suosjećajno kimne. Marina se trudi ostati vedra.

MARINA: Kako si ti?

SLAVEN: Dobro. Radim. Fotkam sve i svašta, ali evo... napokon i neka izložba. MARINA: Možeš biti zadovoljan. Stvarno je jako lijepo.

SLAVEN: Hvala ti.

Oboje zašute.

MARINA: Kako to da je baš ovo jedini portret na kojem se može prepoznati model? SLAVEN: Nije svako sjećanje jednako maglovito.

Marina šuti.

SLAVEN: Nisam bio siguran hoćeš... kad sam slao pozivnicu... MARINA: Drago mi je da jesi. Bilo bi mi žao da sam propustila. *Smješkaju se u tišini.*

SLAVEN: Galerija je inzistirala na ovom datumu. Bojao sam se da ćeš već imati nešto. Mislim, rođendan ti je. Ne misliš valjda da sam zaboravio. Sretan rođendan.

Slaven joj se približi i nespretno je zagrli i poljubi u obraz.

MARINA: Hvala ti. Nemojmo se sad toliko zadržavati na tome. Ovo je tvoja večer.

SLAVEN: A tvoj cijeli dan, zamisli. Hajde, daj

da ti donesem još jedno piće.

MARINA: Hvala ti, ali morala bih ići. Ujutro imam sastanak. Moram pripremiti još neke stvari. SLAVEN: Čuo sam da ti jako dobro ide.

MARINA: Pa, da... Ne mogu se požaliti. Sad smo počeli imati i neke češće suradnje s gradom.

Bit će sad čak dva festivala u našoj organizaciji. Znaš kako je... Ljudi čim se vrate s mora traže neke nove sadržaje u gradu.

Slaven kima s razumijevanjem.

MARINA: Svrati jedan dan. Bit ćemo na Zrinjevcu od idućeg tjedna. SLAVEN: Mogao bih. Zašto ne.

MARINA: Već tjednima tražimo službenog fotografa. Mogu ti srediti i posao. Mislim, ako želiš. Oprosti, nisam htjela –

SLAVEN: Ma ne, sve okej. MARINA: Ne, oprosti stvarno.

SLAVEN: Možemo se naći na kavi idući tjedan, ako imaš vremena. MARINA: Aha. Da, ovaj... Može.

Stoje jedno nasuprot drugog i smješkaju se. Trenutak koji traje.

16.

Soba u staračkom domu. Vera leži u krevetu. Roza sjedi na stolici pokraj i nježno je drži za ruku. Čuju se zvukovi staračkog kašljanja i hroptanja, teških klompi medicinske sestre koje odzvanjaju hodnikom i metalnih kolica na

kojima raznose lijekove.

ROZA: Sutra će na avionskoj karti pisati London, ali ja zapravo prvi put u životu ne znam kamo idem. Osjećaj je tako dobar. Kao kad kupiš novu knjigu i onda pažljivo razdvajaš listove. Ne znaš kamo će te čitanje odvesti. S knjigama možeš početi ispočetka, preskočiti poglavlje koje ti se ne sviđa, zaustaviti se na onom za kojeg bi voljela da traje.

Vera se samo nasmiješi. Rozu njen osmijeh razveseli. Nije sigurna razumije li išta, ali nada se da je barem prepoznaje.

ROZA: Nema boljeg osjećaja od bijega u fikciju kada nisi zadovoljan sobom.

Roza se sagne i poljubi Veru.

ROZA: Vratit ću se za Božić. Onda ćeš doći k nama. Kitit ćemo bor i peći kolače. Ja ću ih peći prema tvojim receptima. Može?

Vera se ponovno nasmije. Ili se Rozi to samo učini.

ROZA: E, da! Donijela sam ti mađarice. Kupovne su, ali su svejedno dobre. Hoćeš?

Vera ne odgovara.

ROZA: Mogu pitati da nam daju tanjurić iz kuhinje. Što misliš?

Vera šuti.

ROZA: Ili da ti ostavim za poslije? Da, bolje za poslije.

Sada Roza ne zna što bi rekla.

ROZA: Znam da nisu kao tvoje, ali nisu ni

loše. Vidjet ćeš. Kad ti dođe volja, pritisni tu i pozovi nekog. Ja ću im reći da ti pomognu s vilicom.

Verina šutnja postaje sve glasnija.

ROZA: Za Božić ćemo ih raditi zajedno. Ja ću doći za Božić i ti ćeš doći k nama.

Roza teškim naporom suspreže suze.

ROZA: Moram ići sada. Ujutro rano polijećem, a u sobi je i dalje kaos.

Roza se udalji od Vere kako bi je još jednom bolje pogledala. Zatim se osvrne po prostori.

ROZA: E, da.

Odlazi do male glazbene linije u kutu. Ubaci CD i pritisne play. Franz Listz: Liebesträume.

ROZA: Ja bježim uz knjige, a ti si uvijek voljela pobjeći s glazbom.

Vera zadovoljno gleda za Rozom. ROZA: Volim te, bako. Čuvaj se. *Roza odlazi.*

Vera zatvori oči. Uživa u glazbi. Polako iščeznu svi okolni zvukovi doma. Čuje se samo glazba koja odzvanja hodnicima.

U sobu polako ulazi Ana. Odjevena je u svoju radnu uniformu – bijelu košulju i modre hlače. Pažljivo se približava krevetu. Vera osjeti njenu prisutnost pa otvori oči.

ANA: Dobar dan. Smetam? VERA: Vi nikad.

Vera se ispravi u krevetu.

VERA: Nisam vas očekivala.

ANA: Rijetko me očekuju. Pogotovo ovako, u uniformi. Ljudi su me naviknuli vidjeti iza

stakla. VERA: Zašto niste na poslu?

ANA: Danas ne prodajemo karte.

VERA: Kako to? Nešto se dogodilo?

ANA: A ne, bez brige. Danas idu samo posebne linije.

Vera kimne iako joj nije do kraja jasno što Ana želi reći.

VERA: Maloprije mi je unuka bila tu. Možda ste je sreli na hodniku. ANA: A ne, sigurno smo se mimoišle.

VERA: Zlato bakino, odlazi na fakultet.

ANA: Već? Sjećam se kad je dolazila po vas s ruksakom iz škole.

VERA: Na kolodvor? I sada me je sram kad se toga sjetim. Koliko sam vas samo puta zagnjavila tamo.

ANA: Nije to ništa. Da vidite čega se ja sve nagledam... Svi vam na kraju dođu k meni.

VERA: Dobro je dok čovjek radi. Evo mojih dvoje djece, bogu hvala, oboje su zaposleni. Bila sam zabrinuta za kćer, njen mi je posao uvijek djelovao pomalo neozbiljno, ali evo i ona

dobro živi. Još bih samo voljela da nađe nekoga. Bila je jučer tu. Sjedile smo u parku, pa mi priča tako... Neće ona to priznati, ali svjesna je da je starost lakše dočekati u dvoje.

ANA: Pa dobro, evo vas. Sami ste, ali se držite.

VERA: Ovo što sada vidite ostalo je negdje duboko unutra. Ja sam na van jednaka običnoj sobnoj biljci.

ANA: Dajte, pa barem se vi nikada niste zaustavljali na vanjštini. Kako ste mi jednom rekli - glazba se treba osjetiti, ne nužno razumjeti. Tako i vi sada. Ne morate se opterećivati značenjem.

To su ionako samo simboli. Riječi, note... bitno je ono kako se nakon njih osjećamo. Ne mislite? VERA: Lijepo ste to rekli.

Neko vrijeme šute.

VERA: Biste li me povelili sa sobom? Ja sam se tako umorila. ANA: Sigurni ste? Morate to baš jako željeti.

VERA: Nemam više ni jednu želju. To je posljednja.

ANA: Hm... To je dobar znak. Mislim da ste spremni. Dođite.

Vera polako ustaje iz kreveta. Noge je odjednom služe puno bolje nego što je očekivala.

ANA: Možete? VERA: Mogu, mogu. *Vera joj pruža ruku.*

ANA: Dajte, pomoći ću vam dok se ukrcate. Kasnije će te bez problema moći i sami.

Prolaze pokraj linije u kutu. Vera se zaustavi.

VERA: A glazba? ANA: Što s njom?

VERA: Puštaju u vagonu?

ANA: Naravno. I to prema vašoj želji. Imate već neku?

VERA: Samo klasična glazba. Po mogućnosti romantizam. Bijeg od stvarnosti. U posljednje vrijeme stvarnost baš i nije bila neka.

Vera i Ana izlaze iz sobe. S hodnika se i dalje čuju njihovi brbljavi glasovi koji polako iščezavaju.

Soba staračkog doma. Uredno složen krevet pokraj prozora i jedna glazbena linija s koje dopiru zvuci Schumannna ili Listza.

K R A J